

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

**Як писати:
з апострофом чи без?**

Словник-довідник

1–4 класи

Навчальна книга —
Богдан

ББК 74.268.1Укр
Я44

Серію “Словничок школяра” засновано 2010 року.

Я44 **Як писати: з апострофом чи без?** Словник-довідник. 1–4класи /
Упор. Будна Н. О. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан,
2011. — 48 с.
(Серія “Словничок школяра”)
ISBN 978-966-10-1109-9

У посібнику наведено правила вживання апострофа, запропоновано найуживаніші слова, які потрібно писати з апострофом чи без нього, та різноманітні завдання на використання слів з апострофом.

Для учнів та вчителів початкових класів

ББК 74.268.1.Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1753-4 (серія)
ISBN 978-966-10-1109-9

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

ЗМІСТ

Передмова	4
I. Правопис слів з апострофом	5
II. Алфавітний покажчик слів з апострофом та без.....	8
III. Система завдань на використання слів з апострофом	30
Література.....	47

І. ПРАВОПИС СЛІВ З АПОСТРОФОМ

Роздільність вимови **я, ю, є, ї** та попереднього твердого приголосного позначається апострофом.

Апостроф пишеться перед я, ю, є, ї:

1. Після губних приголосних **б, п, в, м, ф**: *б'ю, п'ять, н'є, в'язи, у здоров'ї, м'ясо, рум'яний, тім'я, мерех'янський, В'ячеслав, Стеф'юк.*

Примітка. Апостроф не пишеться, коли перед губним звуком є приголосний (крім **р**), який належить до кореня: *дзв'якнути, мавпячий, свято, тьмяний, цвах, але: в'єрб'я, торф'яний, черв'як.*

Коли такий приголосний належить до префікса, то апостроф пишеться, як і в тих самих словах без префікса: *зв'язок, зв'яліти, підв'язати, розм'якшити.*

2. Після **р**: *бур'ян, міжгір'я, пір'я, м'ятір'ю, кур'єр, на подвір'ї.*

Примітка. Апостроф не пишеться, коли **ря, рю, ре** означають сполучення м'якого **р** із наступними **а, у, є**: *буряк, бур'яний, крякати, рябий, ряд, крюк, Ренін.*

3. Після префіксів та першої частини складних слів, що закінчуються на твердий приголосний: *без'язікий, від'їзд, з'єднаний, з'їхати, з'явитися, об'єм, під'їхати, роз'юшити, роз'яснити; дит'ясла, пан'європéйський, пів'яблука, але з власними назвами через дефіс: пів-Європи тощо.*

Примітка. Після префіксів із кінцевим приголосним перед наступними **і, е, а, о, у** апостроф не пишеться: *безіменний, загітувати, законómити, зокремá, зуміти.*

Апостроф у словах іншомовного походження та похідних від них пишеться перед я, ю, є, ї:

а) Після приголосних **б, п, в, м, ф, г, к, х, ж, ч, ш, р**: *б'єф, комп'ютер, н'єдестáл, інтерв'ю, прем'єр, торф'яний,*

к'я́нті, миш'я́к, кар'е́ра; П'е́монт, П'я́чєнца, Рив'е́ра, Ак'я́б, Іх'я́мас, Барб'е́, Б'е́рсон, Б'ю́кенен, Женев'е́ва, Ф'е́золе, Монтеск'е́, Руж'е́, Фур'е́.

б) Після кінцевого приголосного префікса: *ад'ю́нкт, ад'юта́нт, ін'е́кція, кон'ю́кту́ра.*

Апостроф не пишеться:

а) Перед **йо**: *кури́бз, серйо́зний.*

б) Коли **я, ю** позначають пом'якшення попереднього приголосного перед **а, у**: *бязь, бю́дже́т, бю́ро́, пю́і́тр, мю́рі́д, фюзеля́ж, кюве́т, рю́кза́к, рюш; Барб'ю́с, Бю́ффон, В'ю́ртемберг, М'ю́ллер, Гю́го́, Кю́в'е́, Р'ю́дберг.*

Знак м'якшення (ь) у словах іношомовного походження пишеться після приголосних д, т, з, с, л, н:

а) Перед **я, ю, є, ї, йо**: *ад'ю́, кондо́тьє́р, конфе́рансьє́, монпансьє́, ательє́, марсельє́за, мі́лья́рд, бу́льйо́н, ві́ньє́тка, кан'ю́н; В'є́нт'я́н, Фет'ю́, Корди́льє́ри, Севі́лья; Гот'є́, Лавуа́зьє́, Жус'є́, Мольє́р, Нью́тон, Реньє́, Ві́ньї́.*

б) Відповідно до вимови після **л** перед приголосним: *альба́тро́с, фі́льм; Де́льфи, Не́льсон*, але *за́лт, катафа́лк* і т. ін.

в) Відповідно до вимови в кінці слів: *магіста́раль, Ба́зель, Було́нь, Рафае́ль*, але: *ба́л, мета́л, руло́н, шпри́ц; Га́лаці, Суе́ц* та ін.

Знак м'якшення не пишеться перед я, ю, коли вони позначають сполучення пом'якшеного приголосного з **а, у**: *мада́р, маля́рія; д'юна, ілю́зія, нюа́нс, т'ю́бик, т'ю́ль; Аля́ска, Дюма́, Сю, Цю́рих.*

Приголосні д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч подовжуються (а на письмі позначаються двома літерами), коли вони стоять після голосного:

а) Перед **я, ю, і, є** в усіх відмінках іменників середнього роду II відміни (крім родового множини): *знаря́ддя,*

знаряддю, на знарядді та ін.; життя, життiю, у життi; мотуззя, у мотуззі; колосся, колоссю, у колоссі; гілля, гілляю, на гіллі; знання, знанню, у знанні; збіжжя, збіжжю, у збіжжі; сторіччя, сторіччю, у сторіччі; піддашшя, піддашшю, на піддашші; а також у похідних словах: гілля — гіллястий, гіллячка; життя — життєвий (і життьовий), життєпис та ін. Але: знань, знарядь, піддаш, сторіч, угідь.

Якщо в родовому відмінку множини іменники середнього роду закінчуються на **-ів**, подовження зберігається: *відкриття — відкриттів, почуття — почуттів.*

б) Перед **я, ю, і, е** в усіх відмінках деяких іменників чоловічого та жіночого роду I відміни (за винятком родового множини із закінченням **-ей**): *суддя, судді, суддю, суддів і т. ін.; стаття, статті, статтєю (але в родовому множини — статей); рілля, ріллі, рілляю, ріллєю; Ілля, Іллі, Ілляю, Іллєю та ін.*

в) Перед **ю** в орудному відмінку іменників жіночого роду однини III відміни, якщо в називному відмінку основа їх закінчується на один м'який або шиплячий приголосний: *молодь — молоддю, мить — миттю, мазь — маззю, вісь — віссю, міць — міццю, сіль — сілляю, тинь — тінню, подорож — подорожжю, ніч — ніччю, розкіш — розкішшю.*

Але: *молодість — молодістю, повість — повістю, кров — кров'ю, матір — матір'ю, пригоріж — пригоріжню.* В називному відмінку однини вони закінчуються на два приголосних (у тому числі **шч** — на письмі **щ**), губний або **р**.

г) Перед **я, ю** в прислівниках типу *зання, навмання, спробоння; попідвіконню, попідтінню.*

г) Перед **ю, є** у формах теперішнього часу дієслова *літи (літися): ллю, ллеш, ллемо, ллетє, ллють, ллється, ллються, а також у похідних: вілляю, налляю та ін.*

Примітка. Приголосні не подовжуються у словах: *кутя, попададя, свиня, у формах числівника трєтя, трєте та ін.*

посвячення	пря́диво
пра́влячий	пря́жа
правосла́в'я	пря́мо
пред'я́вити	пря́ний
пред'я́влений	пу́п'янок
пред'явля́ти	пшо́няний
пред'явни́к	пю́пітр
прем'е́р	пю́ре
прем'е́ра	п'я́вка
прем'е́р-міні́стр	п'ядь
прес-пап'е́	п'я́льці
Приа́зов'я	п'я́ний
Приа́му́р'я	п'я́нити
приб'и́ти(ся) (приб'ю́,	п'я́ни́ця
приб'е́ш, приб'е́мо́,	п'я́ни́ти
приб'е́те)	п'я́нкі́й
прив'я́зати(ся)	п'я́сти́(ся)
прив'я́зувати(ся)	п'я́сток
прі́в'язь	п'я́сть
прив'я́лий	п'я́та
прив'я́нути	п'я́та́к
Придніпро́в'я	п'я́тачо́к
Придністро́в'я	п'я́тдеся́т
Примо́р'я	п'я́тдеся́тий
Прі́п'ять	п'я́тдеся́тилі́тній
присвя́та	п'я́тдеся́тилі́ття
присвя́тити	п'я́тдеся́тирі́чний
присвя́чений	п'я́тдеся́тирі́ччя
прислі́в'я	п'я́теро
про́пити (проп'ю́, проп'е́ш,	п'я́тиба́льний
проп'е́мо́, проп'е́те)	п'я́тибо́рство

54. Вставити потрібне слово.

а) Ходить півень на подвір'ї,
розпушивши своє... (*пир'я*).

б) М'ячів п'ять
в дев'ятьох хлоп'ят,
але кожен хлопчик
хоче мати... (*м'ячик*).

в) Слушайте уважно: будем рахувати.
Числівники треба записати.

Один і чотири — ... (*п'ять*).

Чотири і п'ять — ... (*дев'ять*).

Три рази по п'ять — ... (*п'ятнадцять*).

Ще чотири додай — ... (*дев'ятнадцять*).

П'ять по п'ять — ... (*двадцять п'ять*).

П'ять по десять — ... (*п'ятдесят*).

Додай ще п'ять — ... (*п'ятдесят п'ять*).

А до них ще чотири — ... (*п'ятдесят дев'ять*).

Десять помнож на дев'ять — ... (*дев'яносто*).

П'ять по сто — ... (*п'ятсот*).

Разів дев'ять по сто — ... (*дев'ятсот*).

Добре, гарно рахували.

А чи добре записали?

(*О. Мельничайко*)

55. Встановити зв'язок слів у реченні.

Навесні на деревах з'явилися зелені листочки.

Лежить на вишитій скатертині рум'яна хлібина.

Через поле в'ється вузька стежка.

Пропливла у своїх риб'ячих справах щука.

На подвір'ї росте розлогий кущ бузку.

Гнатик випиляв чудову дерев'яну рамку.

У густому гіллі тьохкають солов'ї.

Серію “Словничок школяра” засновано 2010 р.

**Як писати:
з апострофом чи без?**

Словник-довідник
1–4 класи

Упорядник Будна Наталя Олександрівна

Навчальне видання

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Любов Левчук*
Коректор *Юля Олейник*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Комп’ютерна верстка *Галини Тернопільської*

Підписано до друку 29.10.2010. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 2,79. Умовн. фарбо відб. 2,79.

Видавництво "Навчальна книга – Богдан"
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1109-9

9 789661 011099